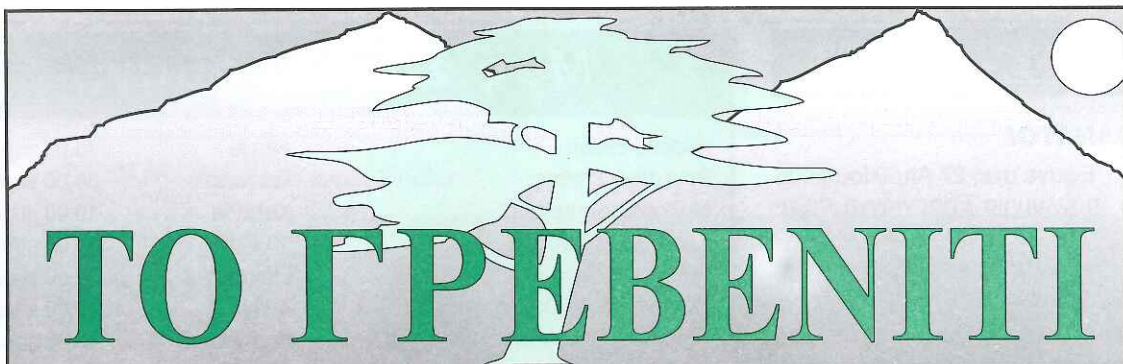

Το Ιστορικό γεφύρι
της Τοίσιανης Γρεβενιτίου

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ - Έτος 13ο - Αρ. Φύλλου 49 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2006

Γρεβεντάτικο ξεφάντωμα

Σε δύσκολους καιρούς τολμήσαμε να κάνουμε χορό. **Σάββατο βράδυ 18 Μαρτίου**, Γρεβεντάτες και φίλοι βρεθήκαμε στην Ταβέρνα "Ελληνικόν Μέγαρον" στη λεωφόρο Πάρνηθος, σε μια θαυμά-

Ο Δήμαρχος Ανατ. Ζαγορίου Βασίλης Σπύρου ανοίγει το χορό στο Γρεβεντάτικο γλέντι.

σια αίθουσα με πολύ καλό φαγητό και άψογο σέρβις. Αντιστεκόμενοι στα κάθε λογής υβρίδια της υποκοιτούρας "περπατήσαμε" στους μουσικούς και χορευτικούς δρόμους της Ζαγορίσιας παράδοσης. Για τη διασκέδασή μας φρόντισε το θαυμάσιο συγκρότημα του **Ηλία Κόντη**. Ο χορός είχε επιτυχία,

Νεολαία Γρεβεντιίου με τους φίλους της.

το κέφι μας κράτησε συντροφιά όλο το βράδυ. Με την παρουσία τους μας τίμησαν ο Δήμαρχος Ανατ. Ζαγορίου **Βασίλης Σπύρου**, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι **Γιάννης Ρούσκας** και **Λευτέρης Γιώτης**. Πάντα μας τιμά με την παρουσία της όπως και φέτος η Πρόεδρος του ΜΑΣ **Νένα Πέτσιου**.

Στα πλάνα μας, όταν οργανώνουμε την επήσια συνεστίαση είναι και η λαχειοφόρος αγορά. Η ποιότητα των δώρων και η αξία τους και για φέτος ήταν προϊόν των χορηγών και της προσπάθειας των μελών του Δ.Σ. να συλλέξουν και από άλλες πηγές δώρα. Το δώρο της Αδελφότητας ήταν DVD PHILIPS.

Οι χορηγοί μας: **Βάσω Κασαπλήρη**, **Έλενα Κασα-**

Οικογένεια Τζουβάρια και ο Γιώργος Γιώτης, όπως πάντα στηρίζουν τις εκδηλώσεις της Αδελφότητας.

πλήρη, **Πλάτων Καρακατσάνης**, **Ηλίας-Ρένα Καρακατσάνη**, **Γιάννης Νάνος**, **Τώνης Πέτσιος**, **Γιάννης Ψαλμός**, **Σωτήρης Τζώρτζης** και ο **Γιώργος Κέφαλος** με "ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ" ποιήματα.

Τους ευχαριστούμε από καρδιάς. Τα λαχεία είναι μια σημαντική πηγή εσόδων για μας. Για του χρόνου ευχόμαστε μεγαλύτερη επιτυχία, όχι για να εξαργυρώσουμε το κύρος της Αδελφότητας.

Γιατί όσο υψώνεται το κέντρο του βάρους της άλλο τόσο πρέπει να πλαταίνει και η βάση της. Για να μην ανατραπεί το πολύτιμο φορτίο της.

Δεν αναστέλλεται η λειτουργία του ταχυδρομικού Γραφείου Γρεβεντιίου

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό των ΕΛΤΑ δεν προβλέπεται η αναστολή λειτουργίας του καταστήματος Γρεβεντιίου, παρ'ότι το εν λόγω κατάστημα παρουσιάζει μειωμένη ταχυδρομική κίνηση και περιορισμένα έσοδα. Η Διοίκηση των ΕΛΤΑ βεβαιώνει, ότι στόχος του Οργανισμού είναι η συνεχής αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης ταχυδρομικής εξυπηρέτησης του συνόλου των κατοίκων της χώρας, στο πλαίσιο βέβαια των υφιστάμενων οικονομικών δυνατοτήτων.

Είχε προηγηθεί η υπ'αριθμ. 570/6-2-2006 αναφορά του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου σχετικά με τη λειτουργία του την οποία κατέθεσε στο Υπουργείο μεταφορών και επικοινωνιών ο Βουλευτής Ιωαννίνων και πρώην Υπουργός κ. Αντώνης Φούσσας. Αναφορές που κατέθεσαν οι βουλευτές κ.κ. Μιχ. Παντούλας και Αντ. Φούσσας αντίστοιχα, απαντήθηκαν με το παραπάνω σκεπτικό των ΕΛΤΑ, το οποίο τους κοινοποιήθηκε.

"Ανισόπεδος κόμβος (Α/Κ) Αράχθου έως ανισόπεδο κόμβο (Α/Κ) Περιστερίου και συνοδά έργα"

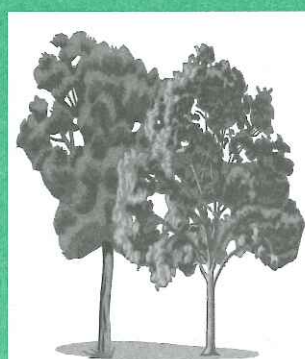
Προϋπολογισμός 125 εκατ. ευρώ

Στα πλαίσια της παραπάνω εργολαβίας, η "Εγνατία οδός" Α.Ε., θα συμπεριλάβει και το οδικό τμήμα από τον κόμβο Αράχθου έως τον υφιστάμενο οδικό άξονα **Μπαλντούμα-Μηλιωτάδες-Γρεβενί**, στο ύψος των οικισμών Φτέρη - Ιτέα

στο Ανατ. Ζαγόρι. Το τμήμα αυτό, μήκους 7 περίπου χιλιομέτρων θα αποτελέσει παράπλευρο οδικό δίκτυο της Εγνατίας.

Την θετική αυτή εξέλιξη του θέματος ανήγγειλε ο Υφυπουργός ΠΕΧΩΔΕ κος **Σταύ-**

ρος Καλογιάννης. "Νέα Χάραξη και προϋπολογισμός μεγαλύτερος των 3 εκατ. ευρώ" θα απαιτηθεί για τον συνδετήριο δρόμο κατά τη δημοπράτησή του σα συνοδό έργο σύμφωνα με τις δηλώσεις του Κου Υφυπουργού.

**ΚΑΛΕΣ
ΔΙΑΚΟΠΕΣ**

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

- Έφυγε στις 27 Απριλίου 2006 η Ολυμπία Ξηρογιάννη σε ηλικία 93 ετών. Στους οικείους της τα θερμά μας συλλυπητήρια.

«ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ»...

"Το Γρεβενί" από την πρώτη στιγμή της έκδοσης του ενδιαφέρεται ιδιαίτερα να προβάλει τις εργασίες, τα έργα, τις δημοσιεύσεις αλλά και τις επιτυχίες της νεολαίας του χωριού μας. Όμως όπως καταλαβαίνετε δεν μπορεί πάντα να παρακολουθεί όλες αυτές τις όμορφες στιγμές των νέων παιδιών. Γι' αυτό θα παρακαλέσουμε ιδιαίτερα τους γονείς και συγγενείς να μας ενημερώνουν εγγράφως (γιατί άνθρωποι είμαστε και μπορεί να ξεχάσουμε) προκειμένου να αποφεύγονται οι παρεξηγήσεις και οι αδικίες. Για τα κατά καιρούς σπουδαία συμβάντα εκτός από την εφημερίδα μας μπορείτε να απευθύνεστε και στην κα **Νένα Πέτσιου στο τηλέφωνο 26510 24820 Γιάννενα**.

“ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ”

τρεμηνιαία τοπική εφημερίδα

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙΟΥ

Γερανίου 41,
104 31 Αθήνα

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΟΜΟ:

Γιώργος Δερμάνης
Ρόδου 91

104 45 ΑΘΗΝΑ

Τηλ. οικίας: 210 8319718

Τηλ. Γραφείου: 210 3694436

Fax 210 3694439

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Το Διοικητικό Συμβούλιο

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Χρήστος Μήτσης

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Γιώργος Δερμάνης

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Φορέων και Δημοσίων
Οργανισμών 30 ευρώ

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ:

Ανώνυμες επιστολές
κατά πάγια δημοσιογραφική
δεοντολογία,
ΔΕΝ δημοσιεύονται.

Μας Συνέδραμαν

Αδάμου Ελένη	Αθήνα	15,00 ευρώ
Ρογκότης Στάθης	Γιάννενα	30,00 ευρώ
Μαλάμης Δημήτριος	Χαλκίδα	10,00 ευρώ
Κασαπλήρη Βάσω	Αθήνα	30,00 ευρώ
Γελέκη Βικτωρία	Γιάννενα	20,00 ευρώ
Παπαχριστόδουλος Αργύρης	Αθήνα	20,00 ευρώ
Τζουβάρας Σπύρος	Καρπενήσι	30,00 ευρώ
Μαζανίτης Αντώνης	Αθήνα	50,00 ευρώ

Για την επισκευή του Αγίου Νικολάου

Μαζανίτης Αντώνης 50,00 ευρώ

Σας ευχαριστούμε για την οικονομική σας στήριξη

Συγχωριανοί αλλά και φίλοι του χωριού μας -ανεξαρτήτου ηλικίας- έχοντας τη διάθεση βελτίωσης και εξέλιξης της δράσης της Αδελφότητας σας καλούμε να συνεργαστείτε μαζί μας με σκοπό την καλύτερη επικοινωνία και την αποτροπή της αποξένωσής μας. Σας προσκαλούμε να αποστείλετε εγγράφως τα παράπονα και τις αντιπροτάσεις σας σε ενέργειες που αφορούν την Αδελφότητα Γρεβενιτίου, καθώς επίσης και νέες ιδέες πάνω σε ποικίλα θέματα.

Περιμένουμε τις επιστολές σας με Fax στο 210 4920979 Χ. ΜΠΙΡΜΠΟΥ, στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@yahoο.gr ή στην ταχ. Διεύθυνση ΓΙΩΡΓΟΥ ΔΕΡΜΑΝΗ, ΡΟΔΟΥ 91, ΤΚ 104 45 ΑΘΗΝΑ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΕΦΑΛΟΥ

ΧΑΙΡΕΤΕ...

Γράφει ο Γιώργος Κέφαλος

Δημοσιεύεται αυτούσια

Χωριανοί και φίλοι, ο υπογράφων μετά από σχεδόν εικοσιπέντε χρόνια στα της Αδελφότητας αποφάσισε (καιρός ήταν...) να αποχωρήσει από την οργανωμένη δράση.

Αιτία γι' αυτό, δεν είναι τα προσωπικά προβλήματα τα παρελθούσης πενταετίας. Αιτία είναι τα λιμνάζοντα ύδατα και η πορεία του χωριού, στην οποία δεν επιθυμεί πλέον να έχει μερίδιο ευθύνης. Γνώμονας του όλα αυτά τα χρόνια ήταν η πρόοδος του χωριού και ΤΙΠΟΤΑ άλλο. Ούτε οι γνωριμίες, ούτε το ίδιον όφελος, ούτε η Αναγνωρισιμότητα, ούτε η προβολή, ούτε... ούτε...

Από τη στιγμή που βλέπει ότι δεν υπάρχει Μέλλον κι αναλωνόμαστε στις προσωπικές μας μικροερίδες προτιμά να κάτσει στο σπιτάκι του, δρων αυτόνομα. Ιδιαίτερα αλγεινή εντύπωση προκάλεσε στον υπογράφοντα η Γενική Συνέλευση του τρέχοντος έτους, που μόνο Συνέλευση δεν ήταν. Προσφέραμε Βήμα προβολής στους τοπικούς άρχοντες για να απολογηθούν και να προπαγανδίσουν τα όσα έχουν κατά νουν (καλώς...).

Φάγαμε όλον τον χρόνο (κακώς...), στο τέλος βαρεθήκαμε και ούτε εκλογές δεν κάναμε...! Κατά παράβασιν του καταστατικού μετά την παραίτησιν του γράφοντος και της κας Κρούστης, εξελέγησαν ΔΙΑΒΟΗΣ και "στο πόδι" δυο νέα μέλη (σιδεροκέφαλοι). Και τελειώσαμε!

Με σημαντικές απουσίες με... με... με...

Να μην πούμε για την συνεστίαση, όπου το μαγαζί και το πρόγραμμα ήταν υπέροχα, αλλά... εμείς κι εμείς...

Τι φταίει και δεν έρχεται ο κόσμος;

Εκείνο που τον πονά περισσότερο απ' όλα είναι το ότι έχει μερίδιο ευθύνης για τις λανθασμένες επιλογές, από παλιά και μέχρι πρόσφατα οι οποίες έφτα-

σαν το Γρεβενί εκεί που είναι, χωρίς κατά την γνώμη του ελπίδα ανάκαμψης.

Το ότι το χωριό έχει δρόμους παντού δεν του λείπει τίποτα, έρημοι δρόμοι θα καταντήσουν.

Η τελευταία σταγόνα ήταν στην περσινή εκδήλωση για τους Ριζάριδες στο Τρίστενο. Εκεί, βλέποντας ΟΛΟΝ τον κόσμο να σκίζεται για την επιτυχία της όλης εκδήλωσης κόντεψε να κλάψει νοιώθοντας το δικό τους μεγαλείο και την ενότητα απέναντι στις δικές μας μικρότητες και την διχόνοια, στην οποία χαιρόνται όσοι **επωφελούνται** απ' αυτήν!

Γρεβενί και Συμμετοχή φαντάζει μάλλον αδιανόητος συνδυασμός. "Ποτέ να μην γίνει αν δεν το κάνω εγώ..."

Σε λίγο θα κληθούμε να εκλέξουμε άρχοντες. Και φυσικά ποι εκπρόσωποι της Αδελφότητας θα κληθούν να στηρίξουν κάποιους. Έτσι γινόταν, πάντα.

Ας ελπίσουμε αυτή τη φορά ότι θα παραμεριστούν οι προσωπικές αντιπάθειες και το παραγοντλίκι και θα στηριχθούν Άξιοι άνθρωποι, έντιμοι επαρκείς και διεκδικητικοί, άτομα που θα επιχειρήσουν να λύσουν τα προβλήματα με την συμμετοχή των πολιτών κι όχι εν αγνοία τους, κατά το Δοκούν και Συμφέρον.

Σίγουρα η εποχή του ΕΜΕΙΕΣ που έζησε ο γράφων και οι ομήλικοί του παρήλθε ανεπιστρεπτί.

Εγώ, και τελείωσε...

Το ΕΓΩ δικαιούται να το πει μόνον ΕΝΑΣ, ο Κύριος... Μέχρι να τα ξαναπούμε (αν υπάρχει, διαθέσιμο το βήμα) νάστε όλοι καλά.

Με αγάπη

Τον ευχαριστούμε για την πολύχρονη συνεργασία μας στην Αδελφότητα.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ

**Δεχόμαστε
καταχωρήσεις
υποψηφίων
στις επερχόμενες
δημοτικές εκλογές,
ως και
τα προγράμματα
των παρατάξεων
που εκπροσωπούν.**

Ευχαριστήριο

Κύριε Πρόεδρε της Αδελφότητας Γρεβενιτίου.

Στις αρχές της χρονιάς, στην κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας του Μ.Α.Σ. Γρεβενιτίου, μετά από κλήρωση έτυχε να κερδίσω δέκα (10) ημέρες δωρεάν διαμονή για δύο (2) άτομα στον Σταυρό Χαλκιδικής. (Προσφορά στον Σύλλογο του κ. Παύλου Παπαζώη).

Θέλω μέσω της εφημερίδας της Αδελφότητας Γρεβενιτίου να ευχαριστήσω τον κύριο **Παύλο Παπαζώη** για την ζεστή του φιλοξενία στον ξενώνα που διατηρεί στον Σταυρό Χαλκιδικής και συνιστώ σε όλους τους συγχωριανούς μου να τον επισκεφθούν.

Ευχαριστούμε

Βασίλης και Μαρία Τζουβάρια
Γρεβενί 24 - 11 - 2005

Ζητάμε συγχώμη από τη Μαρία και το Βασίλη, για την καθυστέρηση της δημοσίευσης του ευχαριστηρίου. Το fax δεν έφτασε στα χέρια μας, λόγω αλλαγής τόπου εργασίας του εκδότη.

Ο Γκάρος, ο Σπούργος και το Σακούλι

Του Γιάννη Σιούλα

Κάποτε όλοι γνώριζαν ότι ο κόσμος δεν ήταν καθόλου απλός. Στις γειτονιές κυκλοφορούσαν νεράιδες, στους βάλτους και τις σπηλιές κατοικούσαν τέρατα και ο καθένας ήξερε πώς να ξορκίσει τα στοιχειά που φύλαγαν τους θησαυρούς, τους καλικάντζαρους και τους βρικόλακες.

Κάποτε τα μωρά τα βρίσκανε στις βρύσες (πελαργούς δεν έχει το Γρεβενί), κάποτε τη μοίρα τη διάβαζαν στο φλιτζάνι ή στα κόκαλα των ζώων. Κάποτε οι άγιοι των εκκλησιών έχαναν την ψυχραιμία τους και τιμωρούσαν, κάποτε αυτός ο τόπος μπορούσε να ονειρεύεται.

Τα όνειρά του -θρύλοι και παραδόσεις- πολλοί τα κατέγραψαν, απευθείας από τα στόμα των απλών ανθρώπων που έναν καιρό "τα είδαν με τα μάτια τους". Δυστυχώς, στο Γρεβενί θρύλοι και παραδόσεις αφού κουράστηκαν να περιμένουν την αθανασία που φέρνει η καταγραφή, αποφάσισαν να "φύγουν" με τους τελευταίους απλούς Γρεβενιάτες που πίστευαν σε δράκους και φαντάσματα. Βέβαια, πού καιρός να ασχοληθούν οι πρόγονοί μας με την ιστορία του χωριού μας, τους θρύλους και τις παραδόσεις. Η φτώχεια, οι πόλεμοι κι οι κακουχίες ήταν αυτά που έπρεπε να αντιπαλέψουν. "Primum vivere, deinde philosophari" (Πρώτα να ζεις, μετά να φιλοσοφείς) έλεγαν οι αρχαίοι Λατίνοι.

Τώρα, λίγο αργότερα απ' το σωστό χρόνο, θα προσπαθήσω να φέρω στην επιφάνεια ό,τι θολά και μπερδεμένα είχαν καταγραφεί στο παιδικό μυαλό μου. Θα αναφερθώ σε τρεις παραδόσεις του χωριού μας: στον Γκάρο, στο Σπούργο και στο Σακούλι.

Ο Γκάρος

Ο Γκάρος ήταν ένα στοιχείο που κρυβόταν στο Σκαφόνι σε μια σπηλιά, που υπάρχει μέχρι σήμερα. Τώρα, βέβαια, ή έφυγε για αλλού που τον πιστεύουν ή κοιμάται. Τα τελευταία χρόνια δεν έχω ακούσει να τον αναφέρει κανείς! Στον Γκάρο άρεσε πολύ το κρασί. Για να το βρει πή-

Η τρύπα (γκούβα) είναι εκεί, αλλά ο Γκάρος έχει «φύγει».

γαινε στα κελάρια του κόσμου μέσα από υπόγειες στοές. Το κελάρι του Ρέβενου είχα ακούσει ήταν το αγαπημένο του. Όταν ήμασταν παιδιά πηγαίναμε στη σπηλιά του Γκάρου χωρίς να φοβόμαστε! Ο Γκάρος δεν είχε ακουστεί ποτέ ότι πείραζε ανθρώπους. Οι χωριανοί, ίσως, τον βάφτισαν Γκάρο, επειδή άκουγαν αγριοφωνάρες (γκαρίσματα = Γκάρος) από το μέρος που ήταν η σπηλιά του.

Αν βέβαια κάποιος ρασιοναλιστής (ορθολογιστής) θέλει, ντε και καλά, να δώσει λογική εξήγηση, θα μπορούσαμε να πούμε ότι κάποιοι έκλεβαν κρασί απ' τα κελάρια και την κλοπή φόρτωναν στον... Γκάρο! Το κελάρι του Ρέβενου ήταν το αγαπημένο του γιατί ο μπάρμπα-Χρήστος ο Ρέβενος έφτιαχνε καλό κρασί, από κανένα καλό αμπελάκι που ίσως είχε στην Τσίπιανη.

Ο Σπούργος

Στη Γρεβενέσια, όταν το μέρος ήταν ακόμη ανοιχτό, δέσποζε ένας μεγάλος βράχος. Είχε βαρεθεί, ίσως, να βλέπει το χωριό μέσα από το δάσος και αφού κατακλύθηκε εγκαταστάθηκε σε ένα ισάδι. Όπως στέριωσε, στο κάτω μέρος του δημιουργήθηκε μια φωλιά. Εκεί φώλιασε ένα μεγάλο γκριζό πουλί, κάτι σαν μεγάλος σπουργίτης. Γι' αυτό ίσως και οι χωριανοί, αφού ήταν μεγάλο πουλί, του έβγαλαν την κατάληξη -ίτης και τον βάφτισαν Σπούργο. Η Πέτρα του Σπούργου υπάρχει μέχρι σήμερα, αλλά όπως φαίνεται και στη φωτογραφία, την έχει πνίξει η πυκνή βλάστηση. Όσο για το Σπούργο...

Δύσκολα ο Σπούργος θα έβρισκε την πέτρα του.

Το Σακούλι

Το Σακούλι είναι ένας μεγάλος γκρεμός κοντά στον ποταμό Βάρδα. Η παράδοση λέει ότι πήρε το όνομά του από τους γέρους που γκρέμιζαν εκεί, αφού τους έβαζαν μέσα σ' ένα σακούλι. Ρώτησα κάποτε τη συχωρεμένη Ελένη Ρέβενου αν θυμάται κάτι το συγκεκριμένο και μου απάντησε πως δεν είχε ακούσει κάτι περισσότερο από αυτά που ήξερα. Το πιθανότερο είναι πως πλέον κανείς δεν μπορεί να μας πει για κάποιο αληθινό περιστατικό ή την ακριβή προέλευση του τοπωνυμίου και έτσι θα περιοριστώ σε υποθέσεις.

Ίσως κάποιος γέρος να γκρίνιαζε πολύ-πολύ και οι δικοί του μην μπορώντας να τον υποφέρουν άλλο και απειλώντας τον, του είπαν ότι θα έπρεπε να τονβάλουν σε ένα σακούλι και να τον γκρεμίσουν σ' αυτόν τον γκρεμό. Έτσι θα φτιάχτηκε η φράση "Αυτός είναι για το Σακούλι" δηλ. έγινε ανυπόφορος και παραδόθηκε στις επόμενες γενιές.

Η πιθανότητα του αληθινού περιστατικού θα πρέπει να αποκλειστεί αν λάβουμε υπόψη μας ότι το χωριό έχει μια ιστορία πεντακοσίων περίπου χρόνων και ότι παρόμοια περιστατικά συναντιούνται σε πρωτόγονες κοινωνίες. Μη βιαστεί όμως να πει κανείς ότι πρόκειται για βαρβαρότητα, γιατί η εξήγηση κάθε γεγονότος έχει νόημα όταν λαμβάνει υπόψη της το χωροχρονικό πλαίσιο μέσα στο οποίο είχε εξελιχθεί το γεγονός. Σκεφτείτε ότι κάποτε, που η οικογένεια ήταν διευρυμένη με τους γέροντες και δεν υπήρχαν συντάξεις, η συντήρηση των γερόντων ήταν όχι μόνον επώδυνη αλλά και πολλές φορές απέβαινε σε βάρος νεαρότερων μελών της.

Παρόμοιες καταστάσεις συναντούμε σε πρωτόγονες κοινωνίες και μια τέτοια καταγράφει ο Shohei Imamura, Ιάπωνας σκηνοθέτης, στην βραβευμένη ταινία του "Η μπαλάντα του Ναραγιάμα". Η ταινία βραβεύθηκε με το Χρυσό Φοίνικα στις Κάνες το 1983. Σύμφωνα με τα έθιμα του ιαπωνικού χωριού Σίνσου, όταν η γριά Όριν πλησίαζε τα 80, αν και ένοιωθε καλά, διέταξε το μεγαλύτερο γιο της να την πάει στην κορυφή του βουνού Ναραγιάμα να αφήσει την ψυχή της. Έτσι, επέτρεπε με το θάνατό της την επιβίωση κάποιου πιο νέου και παραγωγικού μέλους της κοινότητας. Τη γερόντισσα μετέφερε ο μεγαλύτερος γιος στην πλάτη του χωρίς στάση και μέσα από δύσβατα μονοπάτια και αμίλητοι, έφταναν στην κορυφή του βουνού Ναραγιάμα. Στις πρωτόγονες κοινότητες τα έθιμα έπρεπε να τηρούνται απ' όλους, γιατί αυτό ήταν "βαθιά επιθυμία των θεών".

Στο Γρεβενί, σχετικά με το Σακούλι, λέγεται και η εξής ιστορία: Μια φορά ένας γιος πήγε τον πατέρα του να τον γκρεμίσει στο Σακούλι. Τότε ο πατέρας για να τον μεταπεισεί του είπε ότι και ο ίδιος τα ίδια θα πάθει από το γιο του. Ο γιος τότε μετάνιωσε και έφερε τον γέροντα πατέρα του πάλι στο σπίτι. Πιθανότατα η ιστορία να είναι φανταστική και οι χωριανοί μας την έφτιαξαν για να πουν στους πιο νέους πως ό,τι κάνεις στους γονείς σου, το παθαίνεις από τα παιδιά σου. Τελειώνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω την κυρία Πιπίτσα Βρακότα που μου διηγήθηκε την προηγούμενη ιστορία για το Σακούλι και πρόθυμα επίσης με βοήθησε να βρω την τρύπα του Γκάρου.

**ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΝΤΑΙ
ΓΚΑΡΣΟΝΙΕΡΕΣ**

**ΚΟΝΤΑ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ
ΣΤΟ ΣΤΑΥΡΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΠΑΥΛΟΣ - ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΖΩΗ

☎ 23970 - 61 425, 65 457

Ο Παπά-Νικόλας

Είχαμε αναγγείλλει στο προηγούμενο φύλλο την αναδημοσίευση "ενός σημειώματος" για τη μνήμη του Παπα-Νικόλα Κατσίκη. Για τη μνήμη του, "Ένα σημείωμα" μας είχε εκχωρήσει στις 6 Δεκεμβρίου του 1996 ο αείμνηστος εγγονός τους Στάθης Παπαευσταθίου. Δημοσιεύθηκε στο φύλλο 13 της εφημερίδας μας "ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ".

"Ένα σημείωμα" για τη μνήμη του τότε, πριν δέκα χρόνια.

Σήμερα όμως κουβαλώντας περισσότερες εμπειρίες το αξιοποιούμε σαν ιστορική καταγραφή. Τούτη η αναδημοσίευση προσθέτει και άλλα στοιχεία στην ιστοριογραφία του Γρεβενιτίου.

Είδαμε στο Βιβλίο του Χ. Ρογκότη ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ στην Αντίσταση

(προηγούμενο φύλλο) την ταλαιπωρία χωριανών στον "Αηλιά" και στο "Σελλά" με την ανατολή του 1944.

Σαν παράλληλη δράση, συνθεμένη και αξιολογημένη η αντίστοιχη ταλαιπωρία άλλων τόπων στο παγωμένο "χάο" την ίδια χρονική στιγμή κ.α.

Το δίπτυχο των μαρτυριών συμπληρώνεται και προσωποποιείται στο πρόσωπο του σεμνού αυτού ιερέα.

Για να κλείσει σημειολογικά του ΑηΓιαννού του 1945 με το θανάτο του.

"Ένα Σημείωμα"...

Γ.Δ.Δ.

Παπα-Νικόλας, ο εθνομάρτυρας ιερέας

Στο περιοδικό "ΕΚΚΛΗΣΙΑ", που είναι το επίσημο όργανο (περιοδικό) της Ελλαδικής Εκκλησίας υπάρχει ένας μακρύς κατάλογος Εθνομαρτύρων ιερέων. Ανάμεσα σ' αυτούς βρίσκω τον ιερέα του Γρεβενιτίου (αρθ. 293 καταλόγου), τον αείμνηστο παπα-Νικόλα. Για να στείλω ένα σημείωμα στο Αγαπητό "ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ" την εφημερίδα μας, Για να τιμηθεί και η μνήμη του γράφει λοιπόν το περιοδικό "εκκλησία" με συντομία τα εξής: "Κατσίκης Νικόλαος - Εφημέριος του χωριού Γρεβενίτι της Ι. Μητροπόλεως Ιωαννίνων. Από τις ωραιότερες μορφές του Ηπειρωτικού Κλήρου. Είχε επτά (7) παιδιά. Έδινε τα πάντα, χωρίς να γυρεύει τίποτα. Το λογικό ποίμνιο τον λάτρευε γιατί είχε τον τρόπο να δίνει θάρρος και ελπίδα και στις πιο δύσκολες στιγμές. Στην κατοχή οι Ιταλοί και οι Γερμανοί πέρασαν πολλές φορές από το χωριό του και το έκαναν στάχτη μαζί με τους ναούς του. Σε μια από τις τελευταίες επιδρομές τα ΕΣ-ΕΣ το εξαφάνισαν από το πρόσωπο της γης. Ο παπα-Νικόλας, που κήδευε την ώρα εκείνη μια χωριανή, βρέθηκε ξαφνικά κυκλωμένος από τους Ναζί. Ήταν και άλλοι μαζί του. Αυτών όμως τον τράβηξαν πέρα, τον γύμνωσαν, τον ανάγκασαν να γονατίσει και άρχισαν να τον κτυπούν με το βούρδουλα. Τον παράτησαν μισοπεθαμένο. Λίγες μέρες αργότερα, ο κύριος τον κάλεσε κοντά του "Τρόπαιον" έχοντα αίτητη τον Σταυρόν του μαρτυρίου".

Αξίζει νομίζω, να προσθέσω και να σχολιάσω το κείμενο αυτό της "Εκκλησίας".

Ο Παπα-Νικόλας (παππούς μου και πατέρας της μάνας μου) γεννήθηκε το 1880 και μεγάλωσε στο Γρεβενίτι. Εδώ, τελειώνει το δημοτικό σχολείο. Έφηβος, ξενιτεύεται στη Μ. Ασία, όπου ο πατέρας του είχε κατάσταση. Εικοσαετής Επιστρέφει στο Γρεβενίτι. Νυμφεύεται την Ευαγγελία Αρκουμάνη 16-17 ετών και ασχολείται με γεωργικές εργασίες. Ξαναπηγαίνει στη Μ. Ασία 2-3 φορές για μικρά διαστήματα,

προκειμένου να βοηθήσει οικονομικά την οικογένεια.

Το χρήμα όμως προκαλεί τους κλέφτες στο Γρεβενίτι. Τον βρίσκουν στο δάσος για ξύλα στην "Τούφα" και ζητούν λύτρα. Δίνει 40 λίρες για να τον αφήσουν ελεύθερο, (διαμέσου ενός εξαδέλφου του)...

Οι χωριανοί τον συμπαθούν, τον αγαπούν και τον παροτρύνουν να γίνει παπάς. Μετά τον πόλεμο του 1912 -1913 (Βαλκανικός πόλεμος) πέρασαν δύο χρόνια. Παίρνει την απόφαση να χειροτονηθεί ιερέας. Κατεβαίνει στα Γιάννινα, πηγαίνει στη Μητρόπολη, αλλά γυρίζει άπραχτος στην παραλία της λίμνης τη σκάλα, προς τον Πόρο, για το χωριό. Το κομπόδεμα των φλουριών δεν είναι αρκετό, λέει σε κάποιο Γρεβενιτάτη που τον συνάντησε εκεί. Ο συγχωριανός, τότε του δίνει τα υπόλοιπα χρήματα, γυρίζουν στη Μητρόπολη και γίνεται παπάς. Με ζήλο, υπομονή και αφιλοκέρδεια επιδίδεται στην πνευματική καλλιέργεια του αμπελώνα του Χριστού, στο Γρεβενίτι κεφαλόχωρι του Ζαγορίου, με 250 περίπου οικογένειες με Εμπορική κίνηση με σχολαρχείο, με ...

Από τα παιδιά του, ο Κώστας, ο Χρήστος και ο Γιώργος μετά τις σπουδές του σχολαρχείου ξενιτεύθηκαν. Στην Αθήνα στο Ν. Κόσμο, έχουν εστιατόριο και βοηθούν οικονομικά την πολυμελή οικογένεια του πατέρα. Κοντά τους βρήκαν δουλειά και άλλοι χωριανοί. Ως το 1940-41 (Β' Παγκόσμιος Πόλεμος), τότε που έρχονται τα πάνω κάτω χάνονται τα χρήματα. Χάνονται περιουσίες, χάνονται ζωές. Όχι όμως και η πίστη στο Θεό.

Τον Οκτώβριο του 1943 κάνουν οι Γερμανοί την πρώτη επίσκεψη -επιδρομή στο Γρεβενίτι, Καίνε τα πρώτα σπίτια. Θεωρούν το Γρεβενίτι φωλιά ανταρτών.

Με πολύ κρύο, αέρα και χιόνι τα Χριστούγεννα είμαστε στο βουνό. Οι Γερμανοί καίνε πάλι το χωριό. Το σπίτι του παπά είναι κοντά στο δάσος (τοποθεσία "Χάος"). Εύκολα κρύβεται. Ο παπάς όμως, παρά το άσθμα που απέκτησε από τις κακουχίες είναι

πάντα στο καθήκον, στην εκκλησία. Οι επιδρομές των Γερμανών -7- στον αριθμό αν δεν κάνω λάθος -τελειώνουν τον Ιούλιο 1944 οπότε έκαψαν και τα τελευταία (υπόλοιπα) σπίτια. Ο Άη Δημήτρης έχει καεί ολόκληρος. Ο Άη Θανάσης γλύτωσε. Έβαλεν φωτιά και στην Κεντρική Εκκλησία "Κοίμηση της Θεοτόκου" με αποτέλεσμα να καεί η μισή (γυναικωνίτης). Ο κύριος ναός σώθηκε με την επέμβαση χωριανών τολμηρών, που τρέχουν στην εκκλησία, μόλις απομακρύνθηκαν οι Γερμανοί και σβήνουν τη φωτιά! Στην τελευταία, λοιπόν, επιδρομή (Ιούλιος 1944) οι Γερμανοί έρχονται και στο δάσος με πυροβόλα εκεί στο "Χάο" κρύβονται πολλά γυναικόπαιδα. Στην αρχή του δάσους -"λαπλοάτσια" (στην πλάκα) βρίσκουν και τον παπα-Νικόλα, κοντά στο νεκρό σώμα συγχωριανής μας. Βρίσκεται εκεί για να γίνει η κηδεία της αφού την περασμένη νύχτα είχε πεθάνει. Παίρνουν τραβούν θα λέγαμε, τον παπά μαζί με όσους νόμιζαν υπόπτους (γέροντες, γυναίκες) και τους κατεβάλουν στην "Ρέτσια". Κλείνουν τους ομήρους σε κάποιο καλύβα εκεί. Τον παπά πηγαίνουν λίγο παραπέρα για ανάκριση. Στη συνέχεια τον υποχρεώνουν να ξεντυθεί. Με

την απειλή των όπλων και με μαστίγιο χτυπούν το κορμί του. Από τις χαραμάδες της καλύβας οι χωριανοί βλέπουν τον παπά και ακούν τα βογγητά του. Τον εγκαταλείπουν εκεί, πεσμένον, οι Γερμανοί. Μόλις συνέρχεται νύνεται σιγά σιγά. Έρχεται στην καλύβα, όπου οι χωριανοί περιμένουν τη δική τους τύχη. Είναι κατάχλωμος, τρέμει. Λέει στους χωριανούς την κατηγορία που του είχαν οι Γερμανοί, ότι τον βρήκαν κοντά στο δάσος και όχι στο μεσοχώρι, στην Εκκλησία να τους περιμένει! Και άλλους χωριανούς έφεραν στην καλύβα ως ομήρους. Τις ώρες αυτές της αγωνίας και του πόνου το μωρό παιδάκι μιας μητέρας κινδυνεύει να πεθάνει. Εκείνη τη στιγμή ο παπα-Νικόλας κάνει "αεροβάπτισμα" (κάτι που γίνεται στις πολύ δύσκολες στιγμές). Μετά από κάποιες ώρες άφησαν ελεύθερους τους κλεισμένους στην καλύβα ομήρους. Θεία παρέμβαση τους έσωσε από το θάνατο (τη φωτιά ή τις σφαίρες των Γερμανών).

Σε παράγκες από σανίδια και άκρες (καπάκια) βολεύονται οι χωριανοί που μέιναν στο χωριό και οι άλλοι που είχαν ξεχειμωνιάσει στην "τσιπίανη". Καλλιεργούν ότι και όσο μπορούν για να επιζή-

40 χρόνια επαγγελματικής δραστηριότητας,
έγινε για μας οικογενειακή παράδοση.

ΟΠΤΙΚΑ ΜΑΛΑΜΗ

Οι γνώσεις και η μακροχρόνια εμπειρία,
μας κάνουν ποιο υπεύθυνους.

Ξεχωριστή φροντίδα για όλους τους συγχωριανούς.
Οφείλουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους εσάς,
που μας τιμήσατε και μας τιράτε.

Με αγάπη και εκτίμηση

Μ. Μαλάμης

Αμερικής 14 • 106 71 Αθήνα

Τηλ.: 210 3619390 • Fax: 210 3601101

Της κεντρικής εκκλησίας «Κοίμηση της Θεοτόκου» προστατεύει την είσοδο ο Παπα-Νικόλας. Ο γυναικονίτης έχει καεί, μιλάμε σχεδόν ο μισός Ιερός Ναός.

σουν. Με πολύ δυσκολία και πόνο ψυχής φροντίζει και ο παπά-Νικόλας το κατεστραμμένο πνευματικό αμπέλι του. Πρωί -βράδυ είναι στο ναό, στην προσευχή. Τον Οκτώβριο του 1944 φεύγουν οι Γερμανοί από την Ελλάδα. Το αίσθημα της ελευθερίας της ελπίδας της αισιοδοξίας έρχεται και κάθεται στις ραγισμένες καρδιές μας. Ο χειμώνας έρχεται γρήγορα με τα δικά του προβλήματα. Λίγοι μένουν στο χωριό. Πολλοί κατέβηκαν στα Γιάννινα και στο "Χειμαδιό" την Τσίπιανη. Ο Παπα-Νικόλας με τη μεγάλη θυγατέρα τη Βασιλική και 2-3 εγγόνια είναι στο χωριό. Η "πριφτιάσια" (η παπαδιά - Ευαγγελίτσα) κατέβηκε άρρωστη στα Γιάννινα, κοντά στα παιδιά της να δει κανένα γιατρό. Τα παιδιά της, μαζί με άλλους είχαν εστιατόριο στην κεντρική πλατεία με το όνομα "ΕΛΛΑΣ" (στη διάρκεια της κατοχής και μετά). Ο κυρ-αφέντης, όπως λέγαν τον παπά-Νικόλα τα εγγόνια, δεν αφήνει ούτε για λίγο το χωριό κι ας είναι αδύναμος με κλονισμένη υγεία. Γιορτάζει τα Χριστούγεννα την Πρωτοχρονιά του 1945, τα Άγια Θεοφάνεια, με τους λίγους χωριανούς. Μέσα στο παχύ χιόνι κατηφορίζει στην

εκκλησιά και με πολύ κόπο πάλι ανηφορίζει στο "Λιάσου". Τελειώνει το 12ήμερο. Είναι του Αη Γιαννιού. Τελευταία ημέρα και για τον παπά-Νικόλα!... Μετά τη θεία λειτουργία, που τέλεσε με τους λίγους χωριανούς, ανηφορίζει στο "Λιάσον", στο καλυβόσπιτο. Παρά την κούρασή του πηγαίνει στο γειτονικό σπίτι του μπάρμπα-Κώστα του Γιαννέλα να σηκώσει "ύψωμα". Δεν θέλει να τους χαλάσει το χατήρι. Γυρίζει με συνοδεία πάλι στο σπίτι για να ξεποστάσει. Στο δρόμο, κοντά στη Βρύση τον εγκαταλείπουν οι δυνάμεις. Εγκαταλείπεται στις πλάτες του ξυλουργού (Πριονάς από τη Μπριάζα σήμερα Δίστρατο). Αυτός εναποθέτει το νεκρό πια σώμα του παπά στο σπιτοκάλυβο του παπά που κάνει το καθήκον ως την τελευταία στιγμή της ζωής του. Η ψυχή του παπά-Νικόλα έφυγε στον ουρανό. Εκεί πλέον προσεύχεται για όλους τους χωριανούς.

Γιάννινα 6 Δεκεμβρίου 1996
Εορτή Αγίου Νικολάου
† Στάθης Παπαευσταθίου
Εκπαιδευτικός

Για να φτιάξεις καμpanariό χρειάζονται: μαστόρους, πέτρες και γρόσια. Επειδή κάτι από αυτά θα έλειπε, οι γρεβεντάτες συνεργάστηκαν με τη φύση και το απέραντο κωδωνοστάσι πολύ θα χαροποίησε τον Άγιο Θανάση. (Κείμενο-φωτό: Γιάννης Σιούλας)

ARMY STORE

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΝΑΝΟΣ

ΕΙΔΗ ΣΤΡΑΤΟΥ - ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ -
ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗΣ
ΠΗΛΗΚΙΑ - ΣΗΜΑΤΑ - ΕΜΒΛΗΜΑΤΑ
Όλων των Σωμάτων
ΖΩΝΕΣ - ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ - ΘΗΚΕΣ ΟΠΛΩΝ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ 162 ΤΗΛ. 79005 &
ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ 143 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΕΙΔΗ ΔΩΡΩΝ • ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ • ΜΠΛΟΥΖΕΣ • ΕΣΩΡΟΥΧΑ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΩΝ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Εμπορικό Κέντρο Αραβαντινού 16
& Τσιριγώτη 4
Τηλ. 2651026408

ΓΡΑΒΑΤΕΣ • ΚΑΠΕΛΑ • ΟΜΠΡΕΛΕΣ
• ΚΑΛΤΣΕΣ • ΕΙΔΗ ΚΑΠΝΙΣΤΟΥ

team
line
advertising
team line
ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Τ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ 62 - 55131 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. & FAX. 031 - 420778 e-mail provident@spark.net.gr

"Το Κουτσοβλάχικο ζήτημα"

Του Μιχαήλ Γ. Τρίτου, Επικ. Καθηγ. Α.Π.Θ.

Ο όρος "Κουτσοβλάχικο ζήτημα" εγκαινιάζεται μετά την λήξη των Βαλκανικών πολέμων 1912-13 και ακριβέστερα προ της συνθήκης του Βουκουρεστίου (23 Ιουλίου 1913) με επιστολές που ανταλλάχθηκαν μεταξύ των πρωθυπουργών των Βαλκανικών χωρών με τον Ρουμάνο ομόλογό τους για την ρύθμιση της θρησκευτικής και εκπαιδευτικής καταστάσεως των Βλάχων της Βαλκανικής.

Χρονολογικά η δημιουργία του κουτσοβλάχικου ζητήματος τοποθετείται πριν από την ανεξαρτησία της Βλαχίας και Μολδαβίας από την επικυριαρχία του Σουλτάνου. Τα αίτια της δημιουργίας του ζητήματος υπήρξαν ο ρουμανικός μεγαλοϊδεατισμός και η ανάγκη αποπροσανατολισμού των βλαχομολδαβών από την απώλεια της Τρανσυλβανίας από την Αυστρο-ουγγαρία και της Βεσσαραβίας από την Ρωσία. Επειδή κάθε προσπάθεια αντιμετώπισης αυτών των Μεγάλων Δυνάμεων εγκυμονούσε σοβαρούς κινδύνους για τις ηγεμονίες, έστρεψαν το ενδιαφέρον στους βλάχους της Θεσσαλίας, Ηπείρου και Μακεδονίας τους οποίους χαρακτήρισαν ως ομοεθνείς τους.

Οι πρώτες ζυμώσεις για την δημιουργία του Κουτσοβλάχικου ζητήματος αρχίζουν το 1849 ενώ η επίσημη υποστήριξη του από την ρουμανική κυβέρνηση γίνεται το 1863-64. Στην απόφαση της η ρουμανική κυβέρνηση στηρίχθηκε στην έκθεση των Radulescu-Borintineanu, οι οποίοι, αφού επισκέφθηκαν την Ήπειρο και την Μακεδονία δήλωσαν ότι ανακάλυψαν τους ρουμανοβλάχους, τους οποίους παρουσίασαν ως ρουμάνους πατριώτες.

Όργανα της ρουμανικής προπαγάνδας έγιναν μερικοί αρνησιπάτριδες Κουτσόβλαχοι, μεταξύ των οποίων πρωταρχική θέση κατέχουν ο μοναχός **Αβέρκιος** και ο διδάσκαλος **Απόστολος Μαργαρίτης**.

Ο Αβέρκιος καταγόταν από την Αρδέλλα (Καζά Γρεβενών). Το 1866 πήγε στο Βουκουρέστι και ανέφερε στη ρουμανική κυβέρνηση ότι στην Τουρκία υπάρχουν εκατοντάδες χιλιάδων βλάχοι, οι οποίοι κινδυνεύουν να αφομοιωθούν από τα άλλα χριστιανικά στοιχεία και κυρίως τα ελληνικά. Αφού έτυχε ιδιαίτερων τιμών και φιλοφρονήσεων από την ρουμανική κυβέρνηση, γύρισε στην πατρίδα του, όπου στρατολόγησε τους πρώτους νέους, τους οποίους έστειλε στην Ρουμανία ως υποτρόφους της ρουμανικής κυβερνήσεως. Αυτοί μετά την αποφοίτησή τους έγιναν οι πρώτοι δάσκαλοι της ρουμανικής προπαγάνδας.

Όμως η ψυχή της ρουμανικής προπαγάνδας υπήρξε ο Απόστολος Μαργαρίτης. Με την ανοχή της οθωμανικής κυβερνήσεως και την οικονομική βοήθεια της ρουμανικής καθώς και των καθολικών μοναχών κυρίως δε του γάλλου ηγουμένου των Λαζαριστών Φαβεριάχ, άρχισε να ιδρύει σχολεία. Στο χρονικό διάστημα 1886-1896 χάρη στην δραστηριότητα του Αποστόλου Μαργαρίτη ή ρουμανική προπαγάνδα σημείωσε σημαντικές επιτυχίες. Κυρίως σύστησε σε όλα τα βλαχόφωνα χωριά της βόρειας πλευράς της Πίνδου σχολεία με οικοτροφεία στα οποία πέραν της διδασκαλίας παρέχονταν εντελώς δωρεάν τροφή και ένδυση.

Παρ' όλες όμως τις προσπάθειες παρά τον άφθονο διασκορπισμό χρυσού για την διαφθορά και αγορά συνειδήσεων, παρά τις υποσχέσεις τις απειλές, τις ραδιουργίες, τις καταγγελίες και τις απηνείς καταδιώξεις, παρά

τους απεγνωσμένους αγώνες επιμισθίων διδασκάλων, επιθεωρητών και προκτόρων, παρά την απροκάλυπτη σύμπραξη του καθολικού κλήρου, τα αποτελέσματα της ρουμανικής προπαγάνδας υπήρξαν μηδαμινά.

Επίσημη παραδοχή αυτής της αποτυχίας αποτελεί η με ημερομηνία 15-11-1901 έκθεση του **υπουργού Παιδείας της Ρουμανίας Χάρετ προς τον Βασιλέα Κάρολο**. Στην έκθεση αυτή αναγράφεται μεταξύ άλλων: "...Έχομεν (εν Μακεδονία) πολυαριθμούς σχολάς και διδασκάλους αλλά άνευ μαθητών... Αι εν Μακεδονία σχολαί μας στερούνται ασφαλούς βάσεως, συντηρούνται δε, τεχνητώς δι υποτροφιών χορηγούμενων εις τον πρώτον τυχόντα...".

Αλλά και ο διευθυντής της ρουμανικής σχολής Ιωαννίνων **Λαζαρέσκου Λεκάντα** στην με ημερομηνία 26 Νοεμβρίου 1901 επίσημη έκθεσή του προς τον Υπουργό Παιδείας Χάρετ γράφει μεταξύ άλλων: "...Το ρουμανικόν ζήτημα εύρητο εν νηπιώδει καταστάσει, εις ο σημείον ευρίσκετο την ημέραν της εμφανίσεως του ίσως μάλιστα και χειροτέρευσσε. Τα επιτευχθέντα αποτελέσματα εισί μηδαμινά άνευ σημασίας. Ο ρουμούνος αποστέλλει τα τέκνα του εις την ρουμουνικήν σχολήν μόνον για να λάβη δώρα, δια να επιτύχη υποτροφίας, βιβλία και τα λοιπά, ενώ παρά της ελληνικής σχολής δεν έχει καμίας απαίτησιν, εν ανάγκη δε ανοίγει το βάλαντιον του και θνήσκων καταλιμπάνει δια κληροδοτημάτων την περιουσίαν του προς διάδοσιν των ελληνικών γραμμάτων...".

Την 22 Μαΐου 1905 ο **Σουλτάνος Αβδούχ Χαμίτ** κάτω από την πίεση της Γερμανίας και της Αυστροουγγαρίας, αναγνώρισε με ειδικό "Ι-ραδέ" για πρώτη φορά από της εισβολής των Τούρκων στην Βαλκανική, εθνότητα, βλαχική, επίτευγμα της ρουμανικής διπλωματίας. Για την αυθαίρετη αυτή ενέργεια, με την οποία η Ρουμανία αποκτούσε εθνικά δικαιώματα στις Επαρχίες της Ηπείρου και της Μακεδονίας διαμαρτυρήθηκαν έντονα η Ελλάδα και το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Το 1905 η ρουμανική κυβέρνηση ζήτησε δια μέσου του **πρεσβευτού της στην Αθήνα Παπινίου** από τον Έλληνα **πρωθυπουργό Δημ. Ράλλη** την κατάπαυση των "πιέσεων" εναντίον των Κουτσοβλάχων της Ελλάδος. Προκλήθηκε σοβαρό επεισόδιο και ο Παπινίου διώχθηκε από το πρωθυπουργικό γραφείο.

Οι Ρουμάνοι για να εκδικηθούν την ελληνική κυβέρνηση, άρχισαν συστηματικές διώξεις εναντίον των ελλήνων της Ρουμανίας και των περιουσιών των, έκλεισαν τα ελληνικά σχολεία και έκαναν απελάσεις των Ελλήνων που κατοικούσαν στην Ρουμανία. Οι ενέργειες αυτές είχαν ως συνέπεια την δημιουργία διπλωματικού επεισοδίου με την **αμοιβαία αποχώρηση των πρεσβευτών από το Βουκουρέστι και την Αθήνα, των Τομπάζη και Παπινίου αντίστοιχα.** Η Ελλάδα είχε πλέον φθάσει στο χείλος της εμπολέμου ρήξεως με την Ρουμανία (1905-1906). Η αποκατάσταση των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ των δυο χωρών έγινε το 1911.

Την 15η Μαρτίου 1913 ο **Ελευθέριος Βενιζέλος** αντάλλαξε επιστολές με τον ρουμάνο ομόλογό του **Τ. Μαγιορέσκου**, με τις οποίες η Ελλάδα αναγνωρίζει εκκλησιαστική και εκπαιδευτική ρουμανική μειονότητα στον βορειοελλαδικό χώρο με αντάλλαγμα την υποστήρι-

ξη εκ μέρους της Ρουμανίας των εθνικών μας δικαιών, τα οποία επιχειρούσαν να σφετερισθούν οι Βούλγαροι. Οι ανωτέρω επιστολές επισφραγίσθησαν με την συνθήκη του Βουκουρεστίου η οποία συγκλήθηκε την 23η Ιουλίου 1913.

Καινούργια αναταραχή προκάλεσε το κουτσοβλάχικο ζήτημα το 1917 στην διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Αρχηγός των ρουμανιζόντων υπήρξε ο **Αλκιβιάδης Διαμάντης** ο οποίος με την υποστήριξη της Ιταλίας και της Ρουμανίας επιδόθηκε σε μια άνευ προηγουμένου προσηλυτιστική δραστηριότητα.

Εξελίξεις στο κουτσοβλάχικο ζήτημα είχαμε το 1941 ύστερα από την εισβολή των γερμανικών στρατευμάτων και την πλήρη υποδούλωση της χώρας στις αξονικές δυνάμεις. Πρωταγωνιστής σ' αυτές τις εξελίξεις είναι και πάλιν ο **Αλκιβιάδης Διαμάντης**, ο οποίος εμφανίζεται στην Κόνιτσα ταυτόχρονα με την είσοδο των ιταλικών στρατευμάτων. **Με την υποστήριξη της Ιταλίας ο Διαμάντης αυτοανακηρύχτηκε πρίγκηπας και ηγεμόνας της Πίνδου.** Με υπόμνημα του προς τον κατοχικό **πρωθυπουργό Τσολάκογλου** την 25η Σεπτεμβρίου 1941 αξιώνει την παραχώρηση προνομίων υπερ των κουντοσβλάχων.

Γενικά το κουτσοβλάχικο ζήτημα, ως υπαρκτό πολιτικό ιστορικό πρόβλημα, καθόρισε την εξέλιξη των ελληνορουμανικών σχέσεων για έναν σχεδόν αιώνα. **Στο διάστημα αυτό η ρουμανική προπαγάνδα, με τεράστια οικονομικά μέσα, διωγμούς, βία και άλλες τρομοκρατικές μεθόδους αγωνίσθηκε να αλώσει την ελληνική εθνική συνείδηση των βλάχων. Απέτυχε όμως παταγωδώς.**

Τα τελευταία χρόνια το κουτσοβλάχικο ζήτημα αρχίζει να κάνει πάλι την εμφάνισή του, πυροδοτούμενο έντεχνα από γνωστούς κύκλους του εξωτερικού, οι οποίοι με έντυπα, περιοδικά και εφημερίδες δίσκους και μαγνητοταινίες βομβαρδίζουν τους Βλάχους της επαρχίας και της πρωτεύουσας.

Βέβαια η παλιά μορφή της ρουμανικής προπαγάνδας που θέλει τους Βλάχους ως προερχόμενους από την Δακία έχει σχεδόν εγκαταλειφθεί. **Σήμερα με το πρόσχημα της διασώσεως της αρωμουνικής γλώσσας και του αρωμουνικού πολιτισμού επιχειρείται ο αυτονομισμός των Βλάχων του βαλκανικού χώρου.** Συγκεκριμένα, οι ανωτέρω κύκλοι ζητούν την διδασκαλία της αρωμουνικής στα σχολεία και την τέλεση της θείας λειτουργίας σ' αυτήν, στις περιοχές όπου υπάρχουν συμπαγείς αρωμουνικοί πληθυσμοί.

Εμείς διαφωνούμε ριζικά στην εισαγωγή της αρωμουνικής στα σχολεία και την λατρεία, γιατί τέτοιες ενέργειες δημιουργούν επικίνδυνες προϋποθέσεις εθνολογικής διαφοροποίησης με άμεσο ορατό κίνδυνο την δημιουργία μειονοτικού ζητήματος. Ο μόνος αποδεκτός τρόπος διατήρησής του ιδιώματος είναι η εκμάθησή του δια της οικογενειακής οδού. Άλλωστε για τους Βλάχους η αρωμουνική δεν υπήρξε ποτέ κύρια γλώσσα, αλλά ένα δευτερεύον γλωσσικό ιδίωμα, που χρησιμοποιείται σε περιβάλλον στενό, οικογενειακό, φιλικό, επαγγελματικό ως προφορικό μόνον γλωσσικό ιδίωμα. **Επίσημη γλώσσα των Αρωμούνων (Βλάχων) στην διοίκηση τα σχολεία και την λατρεία ήταν και είναι πάντα η Ελληνική. Παράλληλα, επειδή "αι ημέραι πονηραί ει-**

σιν" (Εφεσ. δ' 17), απαιτείται και για το κουτσοβλαχικό ζήτημα ετοιμότητα, εγρήγορση, περίσκεψη και γνώση. Σε καμμία περίπτωση δεν πρέπει να συμβή με το Κουτσοβλαχικό ό,τι συνέβη με το Μα-

κεδονικό. Η πείρα του παρελθόντος απέδειξε ότι ποτέ δεν πρέπει να υποτιμάμε τα εθνικά μας προβλήματα, έστω και αν είναι μικρά. Γιατί, όπως έλεγε ο αείμνηστος Ευάγγελος Αβέρωφ, τα μικρά ζητήματα γίνονται

μεγάλα, επειδή όταν είναι μικρά δεν τους δίδουμε την πρέπεισση σημασία.

Αναδημοσίευση από το "Ελληνόγραμμα", Μάρτιος 2005 τεύχος 16ο.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΤΟ ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ"

1. Στο πόνημα του **Μιχάλη Τρίτου** η εφημερίδα μας θέλει να προσθέσει ορισμένα στοιχεία, που ο **Λεάνδρος Βρανούσης** σε φωτοαντίγραφο έστειλε στον εξάδελφό του Στάθη Παπαβρανούση. Είναι στοιχεία του πατέρα του **Ιωάννη Ε. Παπαβρανούση** (και θείου του Στάθη). Το περιοδικό "Ελληνισμός" έτους 1907 -Τεύχος 117 Σεπτεμβρίου δημοσιεύει μια έκθεση τον **Λαζαρέσκου Λεκάнта**. Είναι ειδικός απεσταλμένος στην Τουρκοκρατούμενη Μακεδονία και Ήπειρο (χωριά) του υπουργού παιδείας της Ρουμανίας **Σπύρου Χάρετ**.

Η ιστορική αυτή πραγματεία γράφηκε στο παραπάνω περιοδικό απ' τον **Νεοκλή Καζάζη** με τίτλο "Μακεδονία και Ρωμούνιοι". Ο εν λόγω απεσταλμένος στην πολυσέλιδη έκθεσή του 26 ΝΟΕ 1901 από τα Ιωάννινα επισημαίνει ότι οι κάτοικοι των βλαχόφωνων χωριών έχουν ελληνική Εθνική συνείδηση και όχι ρουμανική. Στα χωριά τους έχουν σχολεία ελληνικά τα οποία συντηρούν με δικούς τους πόρους.

"Ιδού διατί τα σχολεία ημών πάσχουσιν από έλλειψιν μαθητών Ρωμούνων και εις τα χωριά όπου ο πληθυσμός σύγκειται αποκλειστικώς από βλάχους. Το Ελληνικόν σχολείον βρίθκει μαθητών, το ρουμανικό στερείται και το περιεργότερον ενώ δια μεν το ρουμανικόν ουδέν καταβάλλουσι δια το Ελληνικόν συνεισφέρουσιν".

"Ιδού επίσης ο λόγος, δια του οποίου ο Βλάχος στέλνει το τέκνον εις μεν το Ρωμούνικον σχολείον δια να του δοθώσι δωρεάν υποτροφία, βιβλία και όλα τα άλλα, ενώ εις το Ελληνικόν όχι μόνον δεν το απαιτεί τι, αλλά και εν ανάγκη λύει το βαλάντιόν του, συνεισφέρει και αφήνει την περιουσίαν του προς εξύψωσιν της ελληνικής μορφώσεως".

Σύμφωνα με τον Ν.Κ. "Ο Λεκάнта εξετάζει κατόπιν εν τη εκθέσει του κατά ποίον τρόπον ανεξαρτήτως της ελληνιζωμουνικής συνειδησεως, θα ήτο δυνατή η εισαγωγή Ρωμούνων διδασκάλων εις αριθμών τινά κουτσοβλαχικών κοινοτήτων, χρησιμοποιουμένων προς τούτο Κουτσοβλάχων εγκατεστημένων εν Ρωμουνία, οτινες εξακολουθούσι θεωρούμενοι Έλληνες. Ο Λεκάнтаς αναλύει τα σχετικά με τας εξής κονότητας".

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε την παραπάνω προσοχή σας.

"**ΓΡΕΒΕΝΙΤΣΑ** (εννοεί το Γρεβενίτι =Γκρέμπινιτς στα βλάχικα). 350 Βλάχικαι οικογένειαι δύο σχολεία Ελληνικά αρρένων και θηλέων του τελευταίου διατηρουμένου εκ κληροδοτήματος του **Ευσταθίου Κουτούλη** εκ Γρεβενίτσης καταγομένου και αποθανόντος εν Βουκουρεστίω".

Πλήρης ενημέρωση!

Παρακάτω θα δούμε και τις προτάσεις του για συγκεκριμένους Γρεβεντάτες με συγκεκριμένα στοιχεία παρακαλώ με αρκετό εκβιασμό στο περιτύλιγμά τους, "δια της πειθούς κατ' αρχάς" και "δια της επεμβάσεως κατόπιν"...

"Δύο πρόκριτοι της κοινότητος (Γρεβενιτίου), ο **Ιωάννης Πατίκος** και ο **Παπαβρανούσης** έχουσιν ιδιοκτησίαν εν Βουκουρεστίω, χωρίς να είναι Ρωμούνιοι υπήκοοι, ως και η **Χήρα Ε. Κουτούλη** διαχειριζόμενη την περιουσίαν του συζύγου της. Θα ήτο λοιπόν δυνατόν δια της πειθούς κατ' αρχάς και της επεμβάσεως κατόπιν των διοικητικών αρχών του Βουκουρεστίου να πεισθώσιν ούτοι, ώστε να πείσωσι τους συμπατριώτας των να δεχθώσιν οι Ρωμούνιοι διδάσκαλον".

Οι ίδιες υποδείξεις γίνονται για το **Μέτσοβο, Φούρκα και Μεγάροβο**.

2/4/1902 Ο Χάρετ του γνωστοποιεί ότι συμφωνεί με τις παραπάνω ενέργειες, όσο αφορά το **Γρεβενίτι, Μέτσοβο, Φούρκα, Μεγάροβο**, αλλά δεν μπορεί ο ίδιος, ατομικά να ασχοληθεί διότι αφ' ενός δεν ευκαιρεί και αφ' ετέρου δεν γνωρίζει τα αναφερόμενα πρόσωπα και συνιστά ο ίδιος ή κάποιο άλλο πρόσωπο έμπειρο να αναλάβει αυτή τη φροντίδα.

2. Ο Παπαβρανούσης, ο εκ των "Δύο Προκρίτων" που καρφώνει ο Λεκάнта, πατέρας του Ιωάννη Παπαβρανούση γνωρίζει την δίωξη, να πως:

Το χειμώνα του 1905-1906 ο **Δρ. Λεόντε καθηγητής και βουλευτής Πρόεδρος των εν Ρουμανία Κουτσόβλαχων**, οργανωμένων σε μια "Φιλεκαπαιδευτική Μακεδονο-Ρουμανική Εταιρεία" SOCIETATEA DE CULTURA MACEDOROMANA μέσω της αστυνομίας τον κάλεσε, όντας τότε στο Βουκουρέστι.

Μετά από μία κατήχηση μια περίπου ώρας τον υποχρέωσε να υπο-

γράψει μια αίτηση (που την είχε έτοιμη) προς το Υπουργείο Παιδείας της Ρουμανίας με την οποία "ζητούσε" να ιδρυθούν στο **Γρεβενίτι Ρουμανικά σχολεία αρρένων και θηλέων** και ότι την αίτηση αυτή ήσαν πρόθυμοι να υπογράψουν όλοι οι εκεί συγχωριανοί εφόσον αυτός την υπέγραφε.

Απάντηση: "Ασχέτως με την ιδεολογία και τη συνείδηση μια τέτοια υπογραφή θα σήμαινε την καταδίκη εις θάνατο ολοκλήρου της οικογενείας του υπογράφοντος".

Πάμε παρακάτω. Ο κύριος Πρόεδρος τον βεβαίωσε ότι πρώτη φροντίδα θα ήταν να ζητήσει από τις τουρκικές αρχές Ιωαννίνων την εγκατάσταση ισχυρής δύναμης χωροφυλακής μονίμως στο Γρεβενίτι για την προστασία του χωριού αλλά και των υπό ίδρυση σχολείων και κάθε φόβος απεκλείετο και προσέθεσε ότι του αφήνει εκοσιπετρώρο προθεσμία να σκεφτεί.

Για τον εκβιαζόμενο άλλη διέξοδος δεν υπήρχε την ίδια νύχτα πήρε την βαλίτσα του και με το τελευταίο τρένο στις 11.30 έφυγε για Κωσταντζα και γραμμή στο Ιταλικό ατμόπλοιο για τον Πειραιά. Μισή ώρα προ του απόπλου του πλοίου, Ρουμάνοι αστυνομικοί ηθέλησαν να προβούν στη σύλληψή του, εκείνος αντιστάθηκε, δημιουργήθηκε θόρυβος. Επενέβη ο Ιταλός πλοίαρχος, είχε τέτοιο δικαίωμα με αποτέλεσμα την εγκατάλειψη του πλοίου από τους άπρακτους Ρουμάνους αστυνομικούς.

Ήταν και για μας μια "πρόκληση" αυτό το πόνημα του Μ.Τ. για να καταδείξουμε ότι το **Γρεβενίτι** απέκρουσε τις τρομοκρατικές μέθοδες που σκοπό είχαν να του αλώσουν την ελληνική εθνική του συνείδηση.

Στο επόμενο φύλλο θα δείτε εκτενέστερα την επί τριάντα χρόνια αντίστασή του στη Ρουμανική προπαγάνδα.

Γιώργος Δερμάνης

Μοντέρνο

Κλασσικό

Παιδικό

Συνθέσεις

Ειδικές Κατασκευές

20% έκπτωση στους αναγνώστες

ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ
ΡΕΝΑ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ
 Αγ. Βασιλείου 75, Αγ. Δημήτριος
 Τηλ./fax: 210 9704958

ΜΝΗΜΗ ΛΕΑΝΔΡΟΥ ΒΡΑΝΟΥΣΗ

(10 χρόνια από το θάνατο του)

24/11/03 στην "ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

**Η ομιλία του κου Βασίλη Σφυρόερα ομότιμου Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών
ΛΕΑΝΔΡΟΣ ΒΡΑΝΟΥΣΗΣ: Ο ΦΙΛΟΣ, Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ, Ο ΛΑΤΡΗΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ.**

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Την έρευνα για το ιστορικό παρελθόν της Ηπείρου είχε αρχίσει ο Βρανούσης από τα χρόνια της Κατοχής, και συγκεκριμένα από τον **Αύγουστο του 1943** με διάλεξη του στα Ιωάννινα με θέμα **"Ο Παλαμάς και η 'Ηπειρος"** έξι μήνες μετά το θάνατο του ποιητή. Το χειρόγραφο είχε υποβάλλει υποχρεωτικά στη Γερμανική λογοκρισία, κατά την διάλεξη όμως παρενέβαλε αποσπάσματα που δεν περιλαμβάνονταν στο λογοκριμένο κείμενο και τέλειωνε με τους στίχους:

**Αυτό το λόγο θα σας πω
δεν έχω άλλο κανένα
Μεθύστε με το θάνατο
κρασί του εικοσιένα.**

"Το Κυριακάτικο εκείνο πρωινό" διαβάζουμε σε άρθρο του φιλόλογου Σπύρου Εργολάβου - ένα πρωινό απροσδόκητης κοσμοσυρροής υπήρξε καθοριστικό για τον νεαρό φοιτητή... Στον κατάλογο των ομαδικών συλλήψεων που ακολούθησαν περιλαμβάνονταν το όνομά του. Ξεφεύγοντας τα μπλόκα των Γερμανών κατέφυγε στα Ζαγοροχώρια κι έζησε στα χρόνια της Κατοχής αντάρτης στα Ηπειρωτικά βουνά και εθνοσύμβουλος ο νεότερος, στην Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης" (ΠΕΕΑ).

Η πορεία του προς το Ζαγόρι αποτυπώνεται στο ποίημά του "Σε γέλασα κι απόψε, Γερμανέ" που δημοσιεύθηκε σε αντιστασιακές εφημερίδες με τίτλο "Το τραγούδι του Συνδέσμου" και με το ψευδώνυμο Νίκας. Είναι κατά την άποψή μου προφανές ότι ο **Μητρός του ποιήματος δεν είναι άλλος παρά ο ίδιος ο Βρανούσης.**

**Κάτω κρυμμένη μες
στην καταχνιά
κοιμάται η πολιτεία
η σκλαβωμένη.
Ξάγρυπνοι μόνο
μες στη σκοτεινιά
του εχτρού οι πανούργοι οι λύ-
κοι οι λυσσασμένοι.**

**Φυλάκιο εδώ, πιο πέρα
εκεί σκοπιά
περίπολες κι ενέδρα
εκεί παρεκεί
Του Μήτρου τ'αγναντεύει
η αητοματιά
και σε τραγούδι τη χαρά
του πλέκει.**

**- Σε γέλασα κι απόψε,
Γερμανέ,
που τα κρυφά σου έχω**

**διαβεί καρτέρια!
Σφυρώντας τώρα κάποιον
αμανέ
Τραβάω ψηλά στ' αντάρτικα
λημέρια...**

Φιλέρενος όπως ήταν, στα διαλείμματα της αντιστασιακής του δράσης αναζήτησε στα μοναστήρια και στις φτωχές βιβλιοθήκες σχολείων χειρόγραφα και βιβλία, σχετικά με το ιστορικό παρελθόν της Ηπείρου. Μας το λέει ο ίδιος στην εισαγωγή της μελέτης του **"Μια έμμετρη ιστορία του Ζαγοριού, έργο του παλιού Νεγαδιώτη δασκάλου Γεωργίου Σωτήρη (1946)** "Τα τελευταία χρόνια της πικρής σκλαβιάς και της σκληρής αντίστασης όταν τα ηρωικά βουνά μας συγκέντρωναν πολλούς από μας, είχα κοντά στα άλλα την ευτυχία να γνωρίσω τον τόπο μας, να διδαχτώ πολλά απ'την ιστορία του. Κι όπως ζουν ολοζώντανες στο νου οι μέρες του περήφανου αγώνα, έτσι μένουν αξέχαστα πλαι τους και κάποια νυχτέρια στα μοναστήρια του Βίκου, του Ρογκοβού και της Βουτσάς, στο Μονοδένδρι και στο Καπέσοβο, στο Φλαμπουράρι και στους Νεγάδες και σε πολλά άλλα μέρη, όπου δίπλα σ'ένα δαδί ή σε χαμοκάντηλο, σαπισμένα παλιόχαρτα, προτίμησα μια γενικότερη εργασία να παρουσιάσω πρώτη κι ας είναι χρονικά μεταγενέστερη από πολλά άλλα σημειώματα".

Το χειρόγραφο της "Έμμετρης Ιστορίας του Ζαγοριού" απλώνεται σε 143 χειρόγραφες σελίδες. Κατά τον Βρανούση, που δημοσιεύει σχολιασμένα αποσπάσματα της, αποτελεί πολύτιμη πηγή, όχι τόσο για τις ιστορικές πληροφορίες που αντλεί ο Σωτήρης από τα **Ζαγορικά του Λαμπρίδη** όσο για τις σωζόμενες παραδόσεις και τις αναφορές στη Ζαγοριολογία κοινωνία των αρχών του εικοστού αιώνα. Ακολούθησαν δεκαεννέα μελέτες για την 'Ηπειρο, από τις οποίες θα αναφερθώ σε τρεις και πρώτη το 1952 την αποκαλυπτική των ερευνητικών του δυνατοτήτων και του μεσοτού λόγου του για τον Αθανάσιο Ψαλίδα, γεννημένο στα Γιάννενα το 1767 που τον χαρακτηρίζει "κορυφαίο εκπρόσωπο του νεοελληνικού διαφωτισμού φυσιογνωμία από τις πιο δυνατές που έβγαλε ο προεπαναστατικός ελληνισμός, ελάχιστα γνωστό κι άδικα αγνοημένο"

Από τις επαινετικές κριτικές που δημοσιεύθηκαν περιορίζομαι σε

δύο: του Φάνη Μιχαλόπουλου και του Νικολάου Τωμαδάκη. Κατά τον Μιχαλόπουλο "χάρη στην πολύπονη και εμπειριστική μελέτη ο Ψαλίδας έρχεται περιχυμένος νέο φως για να μας κινήσει το ενδιαφέρον να μας συγκινήσει ως άνθρωπος και νας ενθουσιάσει ως αναγεννητής.. Ως σύνολο η μελέτη αυτή είναι από τις λίγες που έχουμε τόσο ακριβολογημένη για την περίοδο της Τουρκοκρατίας".

Ο Τωμαδάκης, αυστηρός συνήθως στις κρίσεις του, την χαρακτήρισε "έργον πλήρες χάριτος ως τα έργα εκείνα, εις τα οποία η λεπτομέρεια τυγχάνει της αυτής με το διάγραμμα προσοχής" και ευχόταν "όπως αρμοδίως χρησιμοποιηθούν αι δυνάμεις του δια την φιλολογικήν και ιστορικήν έρευναν της Τουρκοκρατίας (κι ήταν τότε ο Βρανούσης 30 χρόνων).

Η δεκαετία του 1960 ήταν από τις γονιμότερες των ερευνών και των δημοσιευμάτων του για την 'Ηπειρο. Θα αναφερθώ μόνο σε τρία. Η διδακτορική του διατριβή (χρονικά της μεσαιωνικής και τουρκοκρατούμενης Ηπεί-

ρου 1962) στηριγμένη σε πλούσια βιβλιογραφία, αλλά και σε λανθάνοντα και άγνωστα χειρόγραφα, θεωρήθηκε από την κριτική υποδειγματική, τόσο για τον κριτικό έλεγχο παλαιότερων δημοσιευμάτων των Ελλήνων και ξένων, όσο για την επιτυχή ανασυγκρότηση του αρχικού κειμένου.

Λίγα χρόνια αργότερα, το 1968 στη μελέτη του "Ιστορικά και τοπογραφικά του μεσαιωνικού κάστρου των Ιωαννίνων" τονίζεται η σημασία του για την ιστορία της πόλης από την ίδρυσή του στις αρχές του 13ου αιώνα, ως την εποχή του Αλή πασά. Κατά την τεκμηριωμένη άποψή του από το μεσαιωνικό κάστρο μόνο λίγα λείψανα έχουν απομείνει κι αυτά όχι πάντοτε ευδιάκριτα. Το δημοσίευμα αυτό επαινέθηκε από διαπρεπείς βυζαντινολόγους, Έλληνες, Γάλλους Γερμανούς και Ρώσους και ο ειδικός για την περίοδο αυτή Paul Lemeziele το χαρακτήρισε "πολύτιμη αναστηλωτική μελέτη".

Η συνέχεια στο επόμενο φύλλο

ΥγραεριοΚίνηση
AutoGas Hellas

ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ
Υγραέριο - Βενζίνη - Πετρέλαιο

ΧΡΗΣΤΟΣ & ΣΤΑΘΗΣ ΜΠΙΡΜΠΟΣ
Τεχνικοί υγραερίου αυτοκινήτων

ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΥΓΡΑΕΡΙΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
ΑΥΤΟΜΑΤΟ ΠΛΑΣΙΜΟ
ΓΡΗΓΟΡΟ SERVICE

ACE
by OMVL

Shell GAS

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΜΠΕΚ
ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ
ΑΞΕΣΟΥΑΡ

Αγ. Άννης 46 & Μακρυγιάννη Αγ. Ιωάν. Ρέντης
Αθήνα, τ.κ. 182 33
τηλ.: 210 49 30 205 fax: 210 49 20 979
www.ygraeriokinisi.gr